

FARONERS DE TERRA ENDINS

David Moré, historiador i arxiver de Tossa de Mar, acaba de publicar un llibre sobre la història del cos de faroners d'Espanya, creat el 1851 i dissolt el 1992

Una gran història per explicar

MARC SOLER
Girona

Sobre els fars en tenim o ens hem fet una imatge idealitzada, potser perquè aquests edificis es troben a llocs –o millor fora parlar de paisatges?– geogràficament privilegiats i sugeixen un estil de vida allunyat dels paràmetres més o menys estandaritzats de la vida urbana. Es dona la circumstància, però, que la geografia ben sovint es va convertir en un problema logístic i organitzatiu del servei de banda altres dificultats derivades de l'aïllament en que es trobaven: fossin illes –el cas paradigmàtic de les illes Columbretes o les Medes– o en indrets que, a finals del s.XIX i fins ben entrat el S. XX, eren solitaris i allunyats dels nuclis urbans.

El llibre que David Moré, historiador i arxiver de Tossa de Mar, acaba de publicar –*La vida en los faros de España. El cuerpo de torneros de faros o técnicos mecánicos de señales marítimas (1851-1992)*, editat pel Museu Marítim de Barcelona i Angle Editorial – ens apropa a la realitat d'una professió tan desconeguda i mitificada com la de *faroler*. Moré, a més, pertany a una llarguíssima saga de faroners –els Aguirre–, i per tant ningú millor que ell per explicar-ne fil per randa la història i les vivències de la família faronera.

Arran de la posada en marxa del Plan General para el Alumbrado Marítimo de España e Islas Adyacentes de l'any 1847, es creava l'any 1851, amb rang de funcionaris de l'Estat, el Cuerpo de Torneros de Faros. L'any 1939 passà a dir-se Cuerpo de Técnicos Mecánicos de Señales Marítimas fins a la seva liquidació per decret l'any 1992. D'aleshores ençà les persones encarregades d'aquest servei s'anomenen tècnics de sistemes de ajudas a la navegació.

El gruix del llibre es pot dividir en dos grans apartats. D'una banda hi trobem les particularitats de la professió i l'evolució de la carrera. De l'altra, l'autor ens endinsa en el que era la vida als fars i la relació amb l'entorn més immediat. A cavall dels dos ante-

FILM CALELLA

COL·LECCIÓ FAMÍLIA CABEZAS

COL·LECCIÓ JAVIER CARBALLO BERAZADI

riors cal esmentar els capítols dedicats al funcionament del servei al far (amb els llibres de servei inclosos), així com les reivindicacions sociolaborals.

En el primer apartat assistim a la creació del cos, com es regulava el seu funcionament a través del Reglament i les successives evolucions que se'n van fer, i se'n explica l'estructura jeràrquica del servei dintre del conjunt de l'Administració central. També ens assabentem de les

passes que calia fer per accedir a la professió: exàmens, oposicions, publicacions i centres d'estudi on es preparaven els aspirants a ingressar en el cos incloent-hi un capítol específic dedicat a les dones que ho van intentar.

En aquest punt dels ingressos resulta ineludible la lectura del testimoni d'Alberto Aguirre que, a la vegada, també és un retrat de l'ambient de la postguerra. Així mateix el llibre contempla la procedència geogràfica i sociolabo-

ral, les escales professionals, les mutualitats, la jornada laboral o les jubilacions. Tot amb una àmplia aportació documental a través de la qual l'autor rescata de l'oblit les veus dels faroners i la dels enginyers encarant situacions diverses tan humanes com laborals del que suposava viure i treballar a un far en els diferents períodes dels 150 anys d'història del cos.

Com es vivia als fars i com quedaven afectats en temps de guerra es una altre capítol interes-

L'autor ens endinsa en el que era la vida als fars i la relació amb l'entorn més immediat

sant. Resulta impressionant el testimoni de la senyora Manuela Cabezas explicant les peripecies de la seva família al far de l'illa de Buda on el seu pare estava destinat durant la Guerra Civil.

Altres temes que es tracten són l'assistència sanitària en cas d'enfermetats i quines eren les mes habituals, l'ensenyament, la convivència als fars, els accidents laborals, el servei d'abastiment, els actes heroics o els salvaments. Sovint els documents fan perceptible la teranyina burocràtica que va fer exclamar a Larra aquell famós "vuelva usted mañana". I per damunt de tot hi trobem un munt d'històries a través de les quals parla la memòria d'un cos la feina del qual no ha tingut tot el reconeixement que mereixia. Aquest llibre en fa la reivindicació i obre portes a futures recerques.●

1. Víctor Aguayo de Hoyos al far de Calella de la costa

2. La família Cabezas Azuara davant del far de Buda, l'any 1935

3. Orla amb els membres que van ingressar al cos de faroners el 1932